

BLOGI

Pankkien rakenteita koskeva eurooppalainen sääntely etenee

29.1.2014 • BLOGI • ESA JOKIVUOLLE

Euroopan komissio julkisti tänään lakiesityksen siitä, miten suurimpien ja monimutkaisimpien pankkien rakenteita pitäisi muuttaa. Esityksen yhtenä pohjana on pääjohtaja Erkki Liikasen johtaman korkean tason asiantuntijaryhmän raportti lokakuulta 2012, mutta komissio on myös analysoinut muita vastaavia rakenneuudistuksia.

Pankkien rakenteisiin puuttuminen on viimeinen pala reformipalapelissä, jonka maailmanlaajuinen finanssikriisi polkaisi liikkeelle. Se täydentää jo toteutuneita eurooppalaisia sääntelyhankkeita, joista keskeisiä ovat olleet pankkien oman pääoman ja likviditeetin vähimmäisvaatimusten korottaminen, pankkien elvytystä ja kriisinhoitoa koskeva direktiivi ja yhteisen pankkivalvojan roolin antaminen Euroopan keskuspankille.

Miksi osa pankeista on kasvanut niin suuriksi ja monimutkaisiksi, että niiden rakenteisiin on puututtava?

Pankkien kasvuun ja kansainvälistymiseen on yksi luonnollinen syy: suuret ja maailmanlaajuisesti toimivat yritykset tarvitsevat monipuolisia ja edistykellisiä rahoituspalveluita useissa eri maissa. Pankin suuri koko ja toiminta sekä investointipankkina että talletuspankkina voi lisätä myös pankin vakautta, koska riskit on paremmin hajautettu. Tämä voi olla myös kustannustehokasta, koska kiinteiden investointien yksikkökustannus laskee pankin koon kasvaessa ja koska kaikki rahoituspalvelut pystytään siten tarjoamaan asiakkaalle ”yhdeltä luukulta”.

Finanssikriisi kuitenkin paljasti näiden hyötyjen kääntöpuolen. Pankin suuri koko, kansainvälinen toiminta ja tuotteiden monimutkaisuus muodostivat kokonaisuuden, joka ei enää ollut johdon hallittavissa. Organisaatiorakenteiden valkeaselkoisuus ja toiminnan läpinäkymättömyys teki myös valvontaviranomaisen tehtävän vaativaksi. Rahoitusjärjestelmän vakaus petti pahasti, koska yksittäiset pankit muodostivat liian suuren osan markkinoiden

kokonaisuudesta. Lisäksi pankkien keskinäiset lainamarkkinat saattoivat ne alttiiksi toistensa häiriöille.

Jos sijoittajat näkevät, että pankista on tullut ”liian suuri kaatumaan”, he odottavat, että pankki nauttii valtion suojaa tappioita vastaan. Odotus kävi toteen finanssikriisin yhteydessä. Suurten pankkien joukkokonkursseja ei voitu sallia, koska koko rahoitus- ja talousjärjestelmän toiminta olisi ollut vaarassa romahtaa. Työkaluja pankin hallittuun alasajoon käytettävissä olevassa ajassa - viikonlopun kuluessa - ei ollut viranomaisten käytettävissä.

Jos sijoittajat kokevat olevansa turvassa pankin konkurssia vastaan, pankin on entistä helpompi kasvaa ja ottaa riskejä edullisen velkarahoituksen turvin. Lisäksi talletuspankkien vastaanottamien talletusten nauttima talletussuoja voi kannustaa pankkeja liialliseen riskinottoon. Jos talletus- ja investointipankkitoiminnan välillä ei ole rajaa, talletussuojan takaama edullinen talletusraha voi valua myös investointipankkitoimintaan.

Pankkikriisit aiheuttavat niin suuria tuotannon menetyksiä kansantalouksille, että niiden ehkäisemiseksi on järkevää käyttää kaikkia keskeisiä sääntelykeinoja.

On myös kaikin keinoin pyrittävä siihen, että tarvittaessa myös suuret, ongelmiin joutuneet pankit voidaan ajaa hallitusti alas. Tämä tarkoittaa sitä, että kansantalouden rahoituspalvelut turvataan, mutta veronmaksajien rahoja ei tarvita kriisin hoitamiseen.

Pankkien rakenteisiin puuttumalla voidaan edesauttaa molempien tavoitteiden saavuttamista. Yhdysvallat on palannut osittain pankkitoiminnan rajoittamiseen, soveltaen sitä jo kertaalleen 1930-luvulta 1990-luvun loppuun saakka. Siellä äskettäin viimeistelty, Yhdysvaltain keskuspankin entisen pääjohtajan Paul Volckerin mukaan nimetty sääntö kieltää pankkeja käymästä arvopaperikauppaa omaan lukuun.

Euroopan komissio esittää, että pankin valvojan tulisi vaatia pankin arvopaperi- ja johdannaiskaupan erottamista omaksi yksiköksi pankkiryhmän sisällä, jos komission asettamat mittarit ylittyisivät. Kaupankäyntiyksikkö pitäisi pääomittaa ja rahoittaa itsenäisesti eikä se saisi vastaanottaa suojattuja talletuksia. Ristiinomistuksille ja hallitustyöskentelylle asetettaisiin rajoituksia.

Lisäksi komissio esittää Yhdysvaltain tapaan omaan lukuun käytävän arvopaperikaupan kieltämistä. Tämä voisi mahdollistaa yhdenmukaisemman pankkien rakenteiden sääntelyn kansainvälisesti.

Komissio ei tee peruspankkitoiminnan ja kaupankäyntitoiminnan erottamisesta pankkiryhmän sisällä täysin automaattista annettujen mittarien ylittyessä, vaan valvoja voi ottaa huomioon pankin perustelut toimintansa erityisluonteesta. Euroopan keskuspankilla pankkiunionin suurimpien pankkien valvojana olisi keskeinen vastuu rakennemuutoksia koskevien päätösten tasapuolisuudesta. Sääntelyhankkeen piiriin tulevien noin 30 pankin joukkoon nousee todennäköisesti myös pankkeja, joiden kotivaltio on Iso-Britannia tai Ruotsi, jotka eivät kuulu pankkiunionimaihin.

Pankeille voidaan myöntää poikkeus, jos niiden kotivaltion lainsäädäntö rajaa pankkien rakenteita vähintään yhtä tiukasti kuin komission ehdotus, kuten Iso-Britannialle. Komissio sallisi ainakin toistaiseksi kaupankäynnin eurooppalaisilla valtioiden papereilla myös peruspankkitoiminnassa.

Komission lakiesitys mahdollistaa Liikasen raportin vision toteuttamisen. Tavoitteena on suurimpien ja monimutkaisimpien eurooppalaispankkien rakenteiden yksinkertaistaminen niiden hallitun alasajon helpottamiseksi, väärin riskinoton kannustimien ehkäiseminen ja ongelmien leviämisen rajoittaminen kriisitilanteissa.

Yhdessä eri sääntelytoimenpiteet ja pankkien rakenteisiin puuttuminen luovat edellytykset sijoittajavastuun palauttamiselle pankkitoimintaan. Tavoitteena on varmistaa, että pankit toimivat reaalityalouden hyväksi ja tukevat siten talouskasvua.

KIRJOITTAJA

Esa Jokivuolle on neuvonantajana rahapolitiikka- ja tutkimusosastolla vastuualueenaan rahoitusmarkkinatutkimus, erityisesti rahoitusmarkkinoiden vakauteen liittyvät kysymykset.

[Esa.Jokivuolle \(at\) bof.fi](mailto:Esa.Jokivuolle(at)bof.fi)

AVAINSANAT:

- [Euroalue](#)
- [Finanssikriisi](#)